

Kategorija: 3.5.21.4. Išieškojimas iš skolininko turtinių teisių; 3.5.22. Išieškotų lėšų paskirstymas ir išmokėjimas išieškotojams;

1.16. Dėl išieškojimo eiliškumo, kai išieškojimą iš vieno skolininko kartu vykdo antstolis vykdomojoje byloje ir kita valstybės institucija, turinti teisę išieškojimą vykdyti savarankiškai per Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą

PLAIS garantuoja proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą, skolininkui neturint reikiamų finansinių išteklių visiems įsipareigojimams padengti, tuo atveju, jeigu nurašymo nurodymus į vieno skolininko kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje esančią sąskaitą (sąskaitas) pateikia keli nurodymų teikėjai. Tokiu atveju skolininko sąskaitoje (sąskaitose) esančios lėšos, jeigu jų neužtenka visiems nurašymo nurodymams patenkinti, proporcingai paskirstomos pervedant jas į nurodymų teikėjų nurodytas sąskaitas. Tačiau tuo atveju, jeigu skolininkas turi keletą kreditorių (išieškotojų), tačiau tik vienas jų ar jo atstovas, kaip nurodymo teikėjas, pateikia nurašymo nurodymą per PLAIS, tai PLAIS pati savaime išieškotų lėšų nepaskirstys kitiems išieškotojams, nepateikusiems nurašymo nurodymo. Tuo atveju, kai išieškojimą iš vieno skolininko vykdo tiek antstolis vykdomojoje byloje, tiek kita valstybės institucija, turinti teisę nurašyti skolininko lėšas tiesiogiai per PLAIS sistemą, išieškotos lėšos visais atvejais kreditoriams turi būti paskirstomos CPK 754 straipsnyje nustatyta tvarka, jos (lėšos) negali atitekti tik vienam iš išieškotojų. Atsižvelgiant į imperatyvų vykdymo proceso reglamentavimą, antstoliui valstybės suteikiamus įgaliojimus, pagrindinis (generalinis) vykdymas yra atliekamas per antstolį. Kitų valstybės institucijų tiesiogiai per PLAIS vykdomas išieškojimas yra tik alternatyvus, supaprastintas vykdymo būdas, t. y. įvairių mokesčių nepriemokų išieškojimas nesikreipiant į antstolį. Remiantis CPK 633 straipsnio 2 dalimi, pareiškėja (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) laikytina suinteresuotu asmeniu vykdymo procese, o antstolio pareiga - siekti kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo. Be to, remiantis CPK 585 straipsnio 1 dalimi, atitinkami antstolio reikalavimai yra privalomi visiems asmenims. Taigi antstolis, nustatęs, kad skolininkės lėšos buvo nurašytos (išmokėtos) nesilaikant CPK 754 straipsnyje įtvirtintų reikalavimų, turėjo teisę priimti ginčijamus patvarkymus įpareigodamas pareiškėją pervesti išieškotas lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą.

Civilinė byla Nr. 3K-3-62-313/2020

Teisminio proceso Nr. 2-68-3-37006-2018-6

Procesinio sprendimo kategorijos: 3.5.21.4; 3.5.22

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. birželio 3 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavinienės (pranešėja), Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2019 m. liepos 4 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos skundą **dėl antstolio E. S. veiksmų**, suinteresuoti asmenys uždarosios akcinės bendrovės „Jumps“, „Baltic oil“, „Kentek Lietuva“, „Matuizų plytinė“, „Tetas“, akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių išieškojimo vykdymo procese eiliškumą, aiškinimo ir taikymo.

2. Pareiškėja prašė panaikinti antstolio E. S. 2018 m. spalio 25 d. patvarkymo Nr. S16-45414 dalį dėl įpareigojimo spręsti lėšų paskirstymo klausimą ir 2018 m. lapkričio 9 d. patvarkymą Nr. S16-46305 dėl įpareigojimo pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą, priimtus vykdomojoje byloje Nr. 0190/18/00739.
3. Pareiškėja skunde nurodė, kad UAB „Jumps“ atsiskaitomojoje sąskaitoje esančios lėšos buvo nurašytos vykdant skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ skolos Valstybinio socialinio draudimo fondui išieškojimą. Skolininkė Valstybinio socialinio draudimo fondui buvo skolinga 42 920,86 Eur. Šiai skolai išieškoti buvo taikytos priverstinio poveikio priemonės, tačiau skola neišieškota. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – *VSDĮ*) 40 straipsnio nuostatomis, gavus dokumentus, patvirtinančius, kad UAB „Jumps“ yra praleidusi skolos UAB „Matuizų plytinė“ grąžinimo terminus, siekiant išieškoti skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ skolą, 2018 m. rugsėjo 18 d. UAB „Jumps“ buvo išsiųstas raginimas dėl 28 410,99 Eur skolos sumokėjimo. UAB „Jumps“ 2018 m. rugsėjo 28 d. sumokėjo dalį raginime nurodytos sumos, t. y. 15 000 Eur, tačiau likusios sumos, t. y. 13 410,99 Eur, nesumokėjo. Todėl, vadovaudamasis *VSDĮ* 20 straipsniu ir 40 straipsnio 3 dalimi, pareiškėjos Alytaus skyrius priėmė sprendimą dėl 13 410,99 Eur skolos iš UAB „Matuizų plytinė“ skolininkės UAB „Jumps“ išieškojimo priverstine tvarka ir pateikė mokėjimo nurodymą kredito įstaigoms dėl šios sumos nurašymo. 2018 m. spalio 18 d. buvo nurašyta UAB „Jumps“ atsiskaitomojoje sąskaitoje esanti 13 410,99 Eur suma.
4. Pareiškėja nesutinka su antstolio ginčijamuose patvarkymuose išdėstytais argumentais dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir *CPK*) 754 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto proporcingumo principo pažeidimo. Pareiškėjos teigimu, *CPK* 754 straipsnio 5 dalis įpareigoja antstolį proporcingai paskirstyti jo iš skolininko išieškotas sumas išieškotojams, o pareiškėja nėra pateikusi antstoliams vykdyti sprendimo dėl priverstinio skolos išieškojimo, prašoma paskirstyti suma yra išieškota vykdant priverstinį skolos išieškojimą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui, todėl pareiškėja taikė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – *CK*) 6.930¹ straipsnio nuostatas. Pagal *CK* 6.930¹ straipsnio 1 dalies 3 punktą, pareiškėjos reikalavimas yra pirmesnės eilės negu kiti antstolio vykdomi išieškojimai. Išieškojimas buvo vykdomas elektroninių ryšių priemonėmis ir lėšos buvo automatiškai nurašytos mokėjimo nurodymu per Piniginių lėšų apribojimo informacinę sistemą (toliau – *PLAIS*). Taip buvo užtikrintas proporcingo kreditorių reikalavimų patenkinimo principas, nes *PLAIS* lėšas proporcingai paskirsto nurašymo nurodymų teikėjams. Antstolis galėjo pateikti nurodymą apriboti disponavimą lėšomis arba nurodymą nurašyti lėšas, tačiau to nepadarė. UAB „Jumps“ lėšos, pasiekiamos per *PLAIS*, šiuo atveju nebuvo areštuotos, todėl galėjo būti paskirstytos. Be to, prašomi panaikinti patvarkymai neatitinka įstatymo nustatytų turinio ir formos reikalavimų, jų neįmanoma įvykdyti, nes antstolis patvarkymuose nenurodė nei kokio dydžio dalį lėšų pareiškėja turi pervesti, taip pat nėra aišku, kaip šią proporcingą dalį apskaičiuoti ir nuo kurio laikotarpio.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. balandžio 4 d. nutartimi pareiškėjos skundą tenkino – panaikino antstolio E. S. 2018 m. spalio 25 d. patvarkymo Nr. S16-45414 dalį dėl įpareigojimo spręsti lėšų paskirstymo klausimą ir 2018 m. lapkričio 9 d. patvarkymą Nr. S16-46305 dėl įpareigojimo pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą.
6. Teismas sutiko su antstolio argumentais, kad vykdymo procese kreditorių reikalavimų patenkinimo eiliškumo taisyklės reglamentuoja *CPK* 754 straipsnis, o ne *CK* 6.930¹ straipsnis, kuris netaikomas vykdymo procese. Todėl nagrinėjamu atveju vykdydami priverstinio išieškojimo procesą iš skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ tiek antstolis, tiek pareiškėja, anot teismo, turėjo vadovautis *CPK* 754 straipsniu, o ne *CK* 6.930¹ straipsnio nuostatomis.
7. Teismas nurodė, kad, pagal *CPK* 749 straipsnį, turtinės teisės arešto turinį sudaro dvejetainis pobūdžio įpareigojimai, t. y. vienas jų skirtas skolininkui, kurio turtinei teisei taikomas areštas, kitas – asmeniui, kuris turi įvykdyti skolininko turtinę teisę sudarantį reikalavimą. Taigi areštuojant turtines teises ribojamos ne tik skolininko teisės, bet ir prievolės skolininko veiksmai, nustatant pareigą pervesti areštuotas lėšas į nurodytą sąskaitą. Teismas sutiko su antstolio 2018 m. lapkričio 22 d. patvarkyme išdėstytais argumentais, kad nei *CPK*, nei Lietuvos Respublikos *antstolių įstatymas*, nei Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu patvirtinta Nr. 1R-352 Sprendimų vykdymo instrukcija neįtvirtina teisės antstoliui per *PLAIS* teikti nurodymą apriboti disponavimą lėšomis arba nurodymą nurašyti lėšas iš trečiojo asmens (ne skolininko) sąskaitų. Todėl teismas laikė nepagrįstais pareiškėjos argumentus, kad antstolis galėjo pateikti nurodymą apriboti disponavimą lėšomis per *PLAIS* arba nurodymą nurašyti lėšas iš UAB „Jumps“ sąskaitų, tačiau to nepadarė. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, teismas sprendė, kad antstolio 2018 m. rugpjūčio 16 d. ir 2018 m. rugsėjo 5 d. patvarkymai areštuoti išmokėtinas lėšas ir jas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą, kuriais antstolis areštavo skolininkės turtines teises į savo skolininkę UAB „Jumps“, yra privalomi tik skolininkei ir UAB „Jumps“, tačiau ne pareiškėjai. Pareiškėja, teismo vertinimu, taip pat niekaip nėra saistoma ir (ar) įpareigota antstolio ir UAB „Jumps“ susitarimo mokėti skolą pagal grafiką.

8. Teismo vertinimu, pareiškėja, išsiuntusi skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ skolininkei UAB „Jumps“ 2018 m. rugsėjo 18 d. raginimą, taip pat priėmusi 2018 m. spalio 17 d. sprendimą dėl 13 410,99 Eur skolos iš UAB „Matuizų plytinė“ skolininkės UAB „Jumps“ išieškojimo priverstine tvarka ir pateikusi mokėjimo nurodymą dėl šios sumos nurašymo per PLAIS, šiuos veiksmus atliko laikydamasi jai suteiktų teisių ir pareigų pagal *VSDJ 20* straipsnio 1 dalies 1 punktą. Teismo nuomone, pareiškėja, pateikusi mokėjimo nurodymą dėl sumos nurašymo per PLAIS, nors jai buvo žinoma apie skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ atžvilgiu antstolio vykdomą išieškojimą, nepažeidė *CPK 754* straipsnio nuostatų, nes savo veiksmus atliko laikydamasi jai pagal *VSDJ* suteiktų įgalinimų, UAB „Jumps“ lėšos, pasiekiamos per PLAIS, nebuvo areštuotos, todėl nagrinėjamu atveju galėjo būti pareiškėjos nurašytos.

9. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjos 2018 m. spalio 17 d. sprendimas dėl 13 410,99 Eur skolos iš UAB „Matuizų plytinė“ skolininkės UAB „Jumps“ išieškojimo priverstine tvarka per 20 dienų galėjo būti skundžiamas. Tačiau teismui nepateikta duomenų, kad suinteresuoti asmenys, kurių teises galimai sprendimas pažeidžia, būtų šį sprendimą apskundę, iš Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO teismas tokių duomenų taip pat nenustatė. Taigi, anot teismo, pareiškėjos 2018 m. spalio 17 d. sprendimas yra priimtas vadovaujantis *VSDJ 20* straipsnio 1 dalies 1 punktu, yra galiojantis ir turintis vykdomojo dokumento galią, todėl turi būti vykdomas. Antstolis skundžiamais patvarkymais neturi jam vykdymo proceso normų suteiktų įgalinimų ir teisių paneigti šį administracinį aktą, priimtą pagal pareiškėjos kompetenciją ir įgalinimus.

10. Teismas konstatavo, kad antstolio 2018 m. spalio 25 d. patvarkyme Nr. S16-45414 nurodytas įpareigojimas pareiškėjai išspręsti lėšų paskirstymo klausimą, laikantis proporcingo kreditorių reikalavimų patenkinimo reikalavimo, nustatyto *CPK 754* straipsnio 5 dalyje, taip pat 2018 m. lapkričio 9 d. patvarkyme Nr. S16-46305 nurodytas įpareigojimas pareiškėjai pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą yra nepagrįsti, o antstolio veiksmai, priimant šiuos patvarkymus, pripažintini neteisėtais, nes antstoliui nagrinėjamu atveju nėra suteikta teisė įpareigoti pareiškėją, kuri nėra antstolio vykdomųjų bylų (vykdymo procesų) dalyvė, išspręsti lėšų paskirstymo klausimą ar pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą. *CPK LV* skyriuje nustatyta lėšų paskirstymo ir išmokėjimo išieškotojams tvarka, teismo vertinimu, yra taikoma antstoliui jo išieškotai sumai paskirstyti, o ne vykdymo proceso šalims ar kitiems suinteresuotiems asmenims (*CPK 633* straipsnis), taigi nagrinėjamu atveju ne pareiškėjai.

11. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal suinteresuoto asmens antstolio atskirąjį skundą, 2019 m. liepos 4 d. nutartimi panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. balandžio 4 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – atmetė pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų.

12. Teismas, įvertinęs *VSDJ 20* straipsnio 1 dalies 1 punktą, *CPK 754* straipsnį, padarė išvadą, kad pareiškėjos pareiga laikytis *CPK 754* straipsnyje įtvirtintos išieškotojų reikalavimų patenkinimo eilės yra tiesiogiai nustatyta *VSDJ*, kuriuo vadovaudamasi pareiškėja vykdė išieškojimą iš skolininko. Tai, kad, vykdydama išieškojimą iš skolininko, pareiškėja turėjo vadovautis *CPK 754* straipsniu, konstatavo ir pirmosios instancijos teismas. Atsižvelgdamas į tai, teismas sprendė, kad ginčijami antstolio patvarkymai, kuriuos vykdydama pareiškėja faktiškai būtų įpareigota laikytis jai pagal įstatymą privalomų *CPK 754* straipsnio reikalavimų, antstolio veiklos teisėtumo principo nepažeidžia, o pirmosios instancijos teismo išvada, kad *CPK LV* skyriuje nustatyta lėšų paskirstymo ir išmokėjimo išieškotojams tvarka nėra taikoma pareiškėjai, neatitinka pirmiau teismo padarytos išvados, kad pareiškėja, vykdydama išieškojimą, turi vadovautis *CPK 754* straipsniu.

13. Teismas atmetė kaip nepagrįstus pareiškėjos argumentus, kad UAB „Jumps“ lėšos, buvusios kredito įstaigos sąskaitose, nebuvo areštuotos ir todėl galėjo būti nurašytos. Antstolis 2018 m. rugpjūčio 16 d. ir 2018 m. rugsėjo 5 d. priėmė patvarkymus areštuoti skolininko turtingas teises atitinkamai dėl 9903,76 Eur ir 6946,96 Eur sumų. Remiantis *CPK 749* straipsnio 1 dalimi, tokie patvarkymai prilyginami turto arešto aktui, ir apie šiuos patvarkymus pareiškėjai buvo žinoma.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu pareiškėja prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

14.1. Galiojančių teisės aktų (*CPK, VSDJ*, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. *1R-126* patvirtintų Piniginių lėšų apribojimų informacinės sistemos nuostatų (toliau – PLAIS nuostatai)) analizė leidžia daryti išvadą, kad PLAIS sukurta ir įdiegta, siekiant užtikrinti centralizuotą ir automatizuotą apribojimų ir nurašymų procesų valdymą, tvarkymą ir kontrolę, taip sudarant sąlygas garantuoti proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą, skolininkui neturint reikiamų finansinių išteklių visiems įsipareigojimams padengti (*CPK 754* straipsnio 5 dalis). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad jeigu išieškojimo veiksmai vykdomi lėšas nurašant per PLAIS, laikytina, kad paskirstant išieškotas lėšas išieškotojams proporcingo kreditorių reikalavimų patenkinimo principas nepažeidžiamas, kadangi būtent PLAIS lėšas proporcingai paskirsto nurašymo nurodymų teikėjams.

14.2. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad, vykdydami priverstinio išieškojimo procesą iš skolininkės UAB „Matuizų plytinė“, tiek antstolis, tiek pareiškėja turėjo vadovautis *CPK 754* straipsnio, o ne *CK 6.930¹* straipsnio nuostatomis, tačiau ši išvada nereiškia, kad pareiškėja negalėjo išieškoti skolos iš UAB „Matuizų plytinė“ skolininkės UAB „Jumps“. Pareiškėja išieškojimo veiksmus atliko laikydamasi *VSD/ 20* straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2009 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. V-32 patvirtintų Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisyklių (toliau – PPPT taisyklės) reikalavimų. Išieškojimas buvo vykdomas elektroninių ryšių priemonėmis ir lėšos buvo automatiškai nurašytos mokėjimo nurodymu per PLAIS. Taip buvo siekiama, kad būtų užtikrintas proporcingo kreditorių reikalavimų patenkinimo principas, nes PLAIS lėšas proporcingai paskirsto nurašymo nurodymų teikėjams (PLAIS nuostatų 10.4 punktas).

14.3. Atmetinas apeliacinės instancijos teismo argumentas, kuriuo teismas pritarė antstolio teiginiui, kad pareiškėja pažeidė kreditorių reikalavimų tenkinimo proporcingumo principą ir išieškotojų lygiateisiškumo principą, nes nurašė tas lėšas, kurios jau buvo areštuotos antstolio (*CPK 749* straipsnis). Akivaizdu, kad, esant lėšų, kurios yra kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje esančioje sąskaitoje, areštui, nėra galimybės jų nurašyti, kadangi minėtoms lėšoms kredito įstaigos taiko disponavimo apribojimą. Šiuo atveju nors ir buvo priimti antstolio patvarkymai areštuoti lėšas, tačiau antstolis neužtikrino, kad jie būtų realiai vykdomi, kadangi kredito įstaigai nebuvo perduotas nurodymas taikyti disponavimo lėšomis apribojimą. Išieškojimas buvo vykdomas remiantis susitarimu mokėti skolą pagal grafiką. Dėl šios priežasties UAB „Jumps“ lėšos buvo pasiekiamos per PLAIS, todėl nagrinėjamu atveju galėjo būti pareiškėjos nurašytos.

14.4. Antstolis neturėjo teisės įpareigoti pareiškėją išspręsti lėšų paskirstymo klausimą ar pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą, kadangi pareiškėja nėra vykdomo proceso šalis, ji nėra pateikusi antstoliams vykdyti sprendimo dėl priverstinio skolos išieškojimo, prašoma paskirstyti suma yra išieškota teritoriniam skyriui vykdamas priverstinį skolos išieškojimą. Pareiškėja vykdė priverstinį skolos išieškojimą iš skolininkės vadovaudamasi *VSD/ 20* straipsnio 1 dalies 1 punktu. Antstolis išieškojimą iš skolininkės turtinių teisių vykdė vadovaudamasis *CPK 749* straipsniu. Šiuo atveju pareiškėja veikė kaip subjektas, kuriam suteikta teisė savarankiškai vykdyti priverstinį išieškojimą. Teisės aktai nenustato pareiškėjai pareigos, kai vykdomas išieškojimas iš to paties skolininko antstolių kontoroje, derinti išieškojimo veiksmus su antstoliu.

14.5. Teismas pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą (*CPK 176* straipsnis, *177* straipsnio 1 dalis, *178* straipsnis), nes išvadas dėl įrodinėjimo dalyko (*CPK 754* straipsnio 5 dalyje įtvirtinto proporcingumo principo pažeidimo) padarė nevertindamas visų į bylą pateiktų įrodymų ir nurodytų argumentų, nepasisakydamas dėl jų, padarydamas išvadas, neatitinkančias nustatytų faktinių aplinkybių. Teismas išvadą dėl įrodinėjimo dalyko (neteisėtų antstolio veiksmų) nebuvimo padarė nevisiškai išanalizavęs šį klausimą, be to, teismo padaryta išvada šiuo klausimu prieštarauja nustatytoms faktinėms bylos aplinkybėms. Teismas, sprenddamas dėl antstolio veiksmų teisėtumo, apsiribojo vieninteliu teiginiu, kad sutinka su pirmosios instancijos teismo nutarties argumentu, jog vykdydama išieškojimą pareiškėja turėjo vadovautis *CPK 754* straipsniu, tačiau detaliau neanalizavo pareiškėjos skundo argumentų dėl jos teisės aktų, reglamentuojančių teritorinio skyriaus veiksmus, vykdamas priverstinį skolos išieškojimą, laikydamasi ir nepasisakė, kokias konkrečias procedūrinės nuostatas pareiškėja pažeidė. Analizuodamas antstolio veiksmų teisėtumą, vykdamas išieškojimą iš skolininko turtinių teisių, susijusių su pinigineis išmokomis, teismas akcentavo, kad antstolis priėmė patvarkymus areštuoti skolininko turtines teises ir, remiantis *CPK 749* straipsnio 1 dalimi, tokie patvarkymai prilyginami turto arešto aktui. Tačiau teismas neanalizavo ir nepateikė jokių motyvų dėl antstolio neatliktų veiksmų, dėl kurių pareiškėja turėjo galimybę nurašyti lėšas, esančias skolininkei prievolę turinčio asmens kredito įstaigose, taip pat dėl antstolio veiksmų, kurie atliekami ne pagal vykdomo proceso normas, o pagal su skolininkei skolingų asmeniu sudarytą grafiką.

14.6. Teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, nevykdė savo pareigos motyvuoti priimamus sprendimus (*CPK 331* straipsnio 4 dalis), nes nepasisakė dėl to, ar šiuo atveju antstolio patvarkymuose pagrįstai konstatuotas pareiškėjos padarytas *CPK 754* straipsnio 5 dalyje įtvirtintas proporcingumo principo pažeidimas ir ar antstolis turi teisę teikti pareiškėjui tokio turinio privalomus vykdyti patvarkymus.

14.7. Teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės normų aiškinimo bei taikymo praktikos nagrinėjant skundus dėl antstolio veiksmų ir *CPK 754* straipsnio 5 dalyje įtvirtinto proporcingumo principo įgyvendinimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. rugsėjo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. *3K-3-341/2007*; 2008 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. *3K-7-277/2008*; kt.), nes nesiėmė visų būtinų priemonių tam, kad būtų visapusiškai išsiaiškintos bylos aplinkybės, t. y. neatsižvelgė į aplinkybes, kad antstolis skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ skolos išieškojimą iš UAB „Jumps“ vykdė pagal antstolio patvirtintą skolų mokėjimo grafiką, nors vykdomo procesą reglamentuojančios teisės normos tokios išieškojimo galimybės nenustato. Be to, antstolis neužtikrino, kad būtų apribotas disponavimas lėšomis, esančiomis skolininkei prievolę turinčio asmens kredito įstaigose, taip sudarant sąlygas garantuoti proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą.

15. Suinteresuotas asmuo antstolis atsiliepimu į kasacinį skundą prašo palikti apeliacinės instancijos teismo nutartį nepakeistą, o skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

15.1. *CPK 754* straipsnyje įtvirtintos teisės normos tikslas – garantuoti proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą, skolininkui neturint reikiamų finansinių išteklių visiems įsipareigojimams padengti. Iš pastaruoju metu įsigaliojusiu vykdymo procesą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimų akivaizdžiai matyti įstatymų leidėjo siekis maksimaliai užtikrinti kreditorių proporcingumo principo, tenkinant išieškotojų reikalavimus, įgyvendinimą. Šiuo tikslu vykdymo procese buvo priimti teisės aktų pakeitimai, kurie pakeitė skolininkui išmokėtinų lėšų arešto tvarką. Nuo 2019 m. balandžio 1 d. įsigaliojo Sprendimų vykdymo instrukcijos 8 punkto pakeitimai, o nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. Sprendimų vykdymo instrukcija papildyta 8¹ punktu. Šiais pakeitimais siekiama, kad skolininkui priklausančios lėšos, esančios pas trečiuosius asmenis, būtų pervestos į skolininkui priklausančią banko sąskaitą, kuriai apribojimus taiko visos institucijos, vykdančios priverstinį išieškojimą (antstoliai, Valstybinė mokesčių inspekcija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir kt.). Taip lėšos nebūtų skirtos išimtinai vieno išieškotojo reikalavimams tenkinti. Taigi teisinis reglamentavimas pakeistas, siekiant įtvirtinti proporcingumo principo viršenybę prieš prior tempore potior jure (pirmas laike, pirmas teisėje) principą. Šiais pakeitimais visos lėšos, esančios pas trečiuosius asmenis ir priklausančios skolininkui, turi būti pervedamos į areštuotą skolininko sąskaitą ir dėl to proporcingai paskirstytos visiems kreditoriams. Tiek Valstybinė mokesčių inspekcija, tiek kitos institucijos ar asmenys, turintys išmokėtinų lėšų skolininkui, pagal antstolio patvarkymą tokias lėšas turi pervesti į areštuotą skolininkui priklausančią sąskaitą, iš kurios vėliau lėšos proporcingai paskirstomos išieškotojams.

15.2. Pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, antstoliams vykdant reikalavimą iš skolininkų turtinių teisių nėra suteikta teisė per PLAIS nurašyti lėšas nuo skolininko debitoriaus sąskaitų, o pareiškėja tokią teisę turi. Bylą nagrinėję teismai nustatė (to kasaciniame skunde nekvėstionuoja ir pareiškėja), kad, 2018 m. spalio 18 d. nurašydama 13 410,99 Eur nuo UAB „Jumps“ sąskaitų, pareiškėja žinojo apie antstolio priimtus 2018 m. rugpjūčio 16 d. ir 2018 m. rugsėjo 5 d. patvarkymus areštuoti skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ gautinas iš UAB „Jumps“ sumas. Pareiškėjos teiginiai, kad lėšų išieškojimas per PLAIS be paskesnio proporcingo jų paskirstymo tos pačios eilės išieškotojams savaime turėtų reikšti proporcingumo principo užtikrinimą, yra nepagrįsti ir prieštaraujantys elementariai logikai. Antstoliui neturint įstatymo suteiktos teisės pateikti PLAIS nurašymo nurodymą, antstolio atstovaujami išieškotojai paskirstant lėšas nedalyvauja, o visos nurašytos lėšos pervedamos į pareiškėjos nurodytą sąskaitą. Tokiais atvejais pati PLAIS be pareiškėjos valios, savaime proporcingo lėšų paskirstymo neužtikrins. Proporciumo principas būtų užtikrintas, jei pareiškėja, nurašiusi lėšas iš skolininko debitoriaus sąskaitos, jas pervestų į bet kurią iš paties skolininko sąskaitų, kuriai yra taikomi apribojimai per PLAIS, taikant analogiją pagal Sprendimo vykdymo instrukcijos 8¹ punktą. Taip lėšos per PLAIS iš tiesų būtų paskirstytos nepažeidžiant *CPK 754* straipsnyje nustatytų taisyklių.

15.3. Pareiškėja lėšas iš UAB „Jumps“ sąskaitos nurašė nesilaikydama *CPK 754* straipsnio reikalavimų, ignoruodama antstolio patvarkymus, t. y. trukdydama antstoliui vykdyti sprendimą. Pareiškėjos turimas biudžetinės įstaigos statusas nesuteikia jai teisės nepaisyti privalomų antstolio nurodymų (*Antstolių įstatymo* 2 straipsnio 1 dalis) bei pažeidinėti kitų tos pačios eilės išieško to jų teisę į proporcingą skirstomų lėšų dalį. Be to, pareiškėjai savarankiškai vykdant ieškojimą iš skolininkės UAB „Matuizų plytinė“, kuri taip pat yra skolininkė antstolio vykdomose bylose, vykdymo veiksmai neišvengiamai sukelia (ir jau faktiškai sukėlė) teises pasekmes. Dėl šios priežasties pareiškėja yra laikytina asmeniu turinčiu suinteresuoto asmens teisinį statusą vykdymo procese (*CPK 633* straipsnio 2 dalis).

15.4. Nors kasaciniame skunde teigiama, kad buvo pažeistos įrodinėjimą bei įrodymų vertinimą reglamentuojančios proceso teisės normos, nėra nurodoma kokių konkrečiai įrodymų apeliacinės instancijos teismas nevertino ar kokioms faktinėms aplinkybėms prieštarauja skundžiamos nutarties išvados.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl išieškojimo eiliškumo (išieškotų lėšų paskirstymo), kai išieškojimą iš vieno skolininko kartu vykdo antstolis vykdomojoje byloje ir kita valstybės institucija, turinti teisę išieškojimą vykdyti savarankiškai per Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą

16. Nagrinėjamu atveju susiklostė tokia teisinė situacija, kai išieškojimas iš vieno skolininko vykdomas dviem būdais – per antstolį, priverstinai vykdantį įsiteisėjusius teismų procesinius sprendimus *CPK* ir Sprendimų vykdymo instrukcijos nustatyta tvarka, ir per valstybės instituciją, kuriai suteikta savarankiška teisė išieškojimą vykdyti per PLAIS pateikiant atitinkamus nurašymo nurodymus.

17. Šiuo aspektu pažymėtina, kad vykdymo procesą, jo eigą, jo metu galimus atlikti vykdymo proceso dalyvių veiksmus reglamentuoja *CPK*, Sprendimų vykdymo instrukcija ir kiti norminiai teisės aktai (*CPK* 1 straipsnio 1 dalis, 583 straipsnio 1 dalis). Antstolis – tai valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia, be kitų, vykdomųjų dokumentų vykdymo funkcijų (*Antstolių įstatymo* 2 straipsnio 1 dalis, 21 straipsnio 1 dalis). Vykdyto veiksmus pagal vykdytinus dokumentus atlieka, juos koordinuoja antstolis, kurio reikalavimai vykdyti sprendimus, pateikti turimą informaciją apie skolininko turtinę padėtį, susipažinti su sprendimams vykdyti būtinais dokumentais ar susilaikyti nuo veiksmų, galinčių trukdyti vykdyti sprendimus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą (*CPK* 585 straipsnio 1 dalis).

18. Antstolis vykdymo procese veikia tam, kad, naudodamasis įstatymo suteiktomis teisėmis, užtikrintų teisėtą teismo sprendimo vykdymą. *CPK* 634 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta antstolio pareiga savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. *Antstolių įstatymo* 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad antstoliai, atlikdami savo funkcijas, privalo vadovautis antstolių veiklos teisėtumo, kooperacijos ir demokratiškumo, taip pat civilinio proceso principais. Antstolis privalo sąžiningai atlikti profesines pareigas, vykdydamas vykdomuosius dokumentus, imtis visų teisėtų priemonių, kad tinkamai apgintų išieškotojo interesus, nepažeisdamas kitų vykdymo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų.

19. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad, atsižvelgiant į antstolio specifinę padėtį ir jo vykdomas funkcijas, antstolis, kaip viešosios teisės subjektas, privalo veikti tik pagal jam suteiktus įgaliojimus (kompetenciją) (lot. intra vires), o bet koks ultra vires (viršijant įgaliojimus) veikimas vertintinas kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas. Tai reiškia, kad įstatymai nesuteikia antstoliui didelės diskrecijos savo nuožiūra spręsti vykdymo procese kylančius atitinkamus klausimus (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-201-611/2019 30 punktą; kt.).

20. Skolininko lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje (sąskaitose), išieškojimą antstolis vykdo elektroninių ryšių priemonėmis per PLAIS *CPK*, Vyriausybės, Sprendimų vykdymo instrukcijoje ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka (*CPK* 689 straipsnio 1 dalis). Tuo atveju, jeigu skolininkas lėšų kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje sąskaitoje (sąskaitose) neturi ar jų yra nepakankamai įsipareigojimams kreditoriui (kreditoriams) ir išieškotojui (išieškotojams) padengti, antstolis turi teisę išieškojimą nukreipti į skolininko pinigų sumas ir kitą turtą, esančius pas kitus asmenis (*CPK* 688 straipsnio 1 dalis). Nustatęs, kad pas kitus asmenis yra skolininko pinigų ir kitokio turto, antstolis juos aprašo ir surašo turto arešto aktą (*CPK* 688 straipsnio 3 dalis). Minėtu atveju (kai skolininko lėšų nėra ar jų yra nepakankamai) antstolis taip pat turi teisę išieškojimą nukreipti į skolininko turtines teises (*CPK* 664 straipsnio 2 dalis, 749 straipsnio 1 dalis). Tokiu atveju skolininkas neturi teisės priimti jokio reikalavimo įvykdymo arba valdyti ar disponuoti turtine teise, o prievolės skolininkas prievolę privalo įvykdyti antstoliui (*CPK* 749 straipsnio 3 dalis).

21. Taigi tuo atveju, jeigu skolininkas turi lėšų, antstolis jas išieško *CPK* 689 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka per PLAIS pateikdamas kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nurodymą priverstinai nurašyti skolininko lėšas skolai ir vykdymo išlaidoms padengti (*CPK* 689 straipsnio 2 dalis). Tačiau tuo atveju, jeigu skolininkas lėšų neturi ar jų yra nepakankamai, antstolis turi teisę areštuoti skolininko lėšas, esančias pas kitus asmenis, arba jo turtines teises, bet neturi teisės per PLAIS pateikti kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nurodymo nurašyti ne skolininko, o jo prievolės skolininko (nagrinėjamu atveju UAB „Matuizų plytinė“ skolininkės UAB „Jumps“) sąskaitoje esančias lėšas. Tokios teisės antstoliui nesuteikia nei *CPK* 689 straipsnis, nei Sprendimų vykdymo instrukcijos (redakcija, galiojusi ginčijamų patvarkymo priėmimo metu, nuo 2018 m. spalio 11 d. iki 2019 m. balandžio 1 d.) 8 punktas, nei PLAIS nuostatai.

22. Teisėjų kolegija pažymi, kad *CPK* 689 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka išieškoti skolininko lėšas turi teisę ne tik vykdymo veiksmus vykdomojoje byloje atliekantis skolininkas, bet ir kitos valstybės institucijos, tarp jų pareiškėja (*VSD* 20 straipsnio 1 dalies 1 punktas, PLAIS nuostatų 4.10 punktas). Pareiškėja socialinio draudimo įmokų, delspinigių, palūkanų ir baudų išieškojimą gali, bet neprivalo, perduoti antstoliams (*VSD* 20 straipsnio 4 dalis). Taigi pareiškėja, esant socialinio draudimo įmokų ir (ar) kitų mokėjimų nepriemokai, turi teisę išieškojimą vykdyti tiek pati savarankiškai, tiek besikreipdama į antstolį. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pareiškėjai, savarankiškai vykdančiai priverstinį išieškojimą, *VSD* 20 straipsnio 1 dalies 1 punktas tiesiogiai įtvirtina teisę duoti mokėjimo nurodymą kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai išieškoti nesumokėtas socialinio draudimo įmokas, kitus mokėjimus ne tik iš draudėjo (nagrinėjamu atveju UAB „Matuizų plytinė“) sąskaitos, bet ir iš draudėjo skolininko (nagrinėjamu atveju UAB „Jumps“), praleidusio skolos grąžinimo draudėjui terminą, sąskaitos, ar iš kitų draudėjų sąskaitų, jeigu pas juos yra draudėjo piniginių sumų.

23. Vykdyto proceso metu kreditorių reikalavimai yra tenkinami *CPK* 754 straipsnyje nustatyta eilės tvarka: hipotekos kreditoriaus ir įkaito turėtojo reikalavimai iš įkeisto turto patenkinami be eilės (1 dalis); pirmąją eilę patenkinami reikalavimai išieškoti išlaikymą ir reikalavimai atlyginti žalą, padarytą suluošinimu ar kitokiu sveikatos sužalojimu, taip pat atsiradusią dėl maitintojo netekimo (2 dalis); antrąją eilę – darbuotojų reikalavimai, atsirandantys

iš darbo teisinių santykių (3 dalis); trečiaja eile – visi kiti reikalavimai (4 dalis). Tuo atveju, jeigu išieškotos sumos neužtenka visiems vienos eilės reikalavimams visiškai patenkinti, jie patenkinami proporcingai kiekvienam išieškotojui priklausančiai sumai (*CPK 754* straipsnio 5 dalis).

24. Šios kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės tvarkos privalu laikytis ne tik antstoliui, atliekančiam vykdymo veiksmus vykdomojoje byloje, bet ir savarankiškai išieškojimą vykdančioms valstybės institucijoms, tarp jų pareiškėjai (*VSD/ 20* straipsnio 1 dalies 1 punktą, *PLAIS* nuostatų 11.1 punktą). Teisėjų kolegija pažymi, kad pačios pareiškėjos, kaip kreditorės, reikalavimai priskirtini trečiajai eilei (*CPK 754* straipsnio 4 dalis).

25. Nagrinėjamu atveju iš tos pačios skolininkės UAB „Matuizų plytinė“ išieškojimą vykdo tiek pareiškėja savarankiškai, tiek antstolis. Skolininkės lėšų esant nepakankamai, tiek pareiškėja, tiek antstolis išieškojimą nukreipė į lėšas, kurias skolininkei turėjo išmokėti UAB „Jumps“.

26. Antstolis priėmė 2018 m. rugpjūčio 16 d. ir 2018 m. rugsėjo 5 d. patvarkymus, kuriais areštavo atitinkamai 9903,76 Eur ir 6946,96 Eur skolininkei išmokėtinas lėšas bei įpareigojo UAB „Jumps“ šias lėšas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. UAB „Jumps“ pagal susitarimą su antstoliu vykdomojoje byloje mokėjimus UAB „Matuizų plytinė“ vykdė dalimis periodiškai.

27. Skolininkė UAB „Matuizų plytinė“ 2018 m. rugsėjo 16 d. buvo skolinga pareiškėjai 42 920,86 Eur. Šiai skolai išieškoti buvo taikytos priverstinio poveikio priemonės, tačiau skola neišieškota, todėl pareiškėja, gavusi duomenis, kad UAB „Jumps“ yra skolinga skolininkei UAB „Matuizų plytinė“, 2018 m. rugsėjo 18 d. išsiuntė UAB „Jumps“ raginimą dėl UAB „Matuizų plytinė“ skolos sumokėjimo. UAB „Jumps“ 2018 m. rugsėjo 28 d. sumokėjo pareiškėjai 15 000 Eur, tačiau likusi suma, t. y. 13 410,99 Eur, liko nesumokėta. Dėl šios priežasties pareiškėja 2018 m. spalio 17 d. priėmė sprendimą dėl 13 410,99 Eur skolos iš UAB „Jumps“ išieškojimo priverstine tvarka ir pateikė mokėjimo nurodymą kredito įstaigoms dėl šios sumos nurašymo. 2018 m. spalio 18 d. pareiškėjos mokėjimo nurodymo pagrindu 13 410,99 Eur suma buvo automatiškai nurašyta iš UAB „Jumps“ banko sąskaitos per *PLAIS* į pareiškėjos sąskaitą.

28. UAB „Jumps“ 2018 m. spalio 22 d. informavo antstolį, kad nėra skolinga UAB „Matuizų plytinė“, nes pareiškėja nurašė įsiskolinimo sumą iš UAB „Jumps“ sąskaitų. Antstolis, sužinojęs apie lėšų iš UAB „Jumps“ sąskaitos nurašymą į pareiškėjos sąskaitą, priėmė ginčijamus patvarkymus: 2018 m. spalio 25 d. patvarkymą Nr. S16-45414 dėl įpareigojimo spręsti lėšų paskirstymo klausimą ir 2018 m. lapkričio 9 d. patvarkymą Nr. S16-46305 dėl įpareigojimo pervesti lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą.

29. Pareiškėja, nesutikdama su minėtais antstolio patvarkymais, be kita ko, teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog lėšos buvo išieškotos per *PLAIS*, laikytina, kad jas (išieškotas lėšas) paskirstant išieškotojams proporcingo kreditorių reikalavimų tenkinimo principas nepažeidžiamas, nes būtent *PLAIS* lėšas proporcingai paskirsto nurašymo nurodymo teikėjams.

30. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad *PLAIS* sukurta ir įdiegta, siekiant užtikrinti centralizuotą ir automatizuotą apribojimų ir nurašymų procesų valdymą, tvarkymą ir kontrolę, taip sudarant sąlygas garantuoti proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą, skolininkui neturint reikiamų finansinių išteklių visiems įsipareigojimams padengti (*CPK 754* straipsnio 5 dalis). Šiems tikslams pasiekti, ką patvirtina travaux préparatoires (parengiamoji medžiaga) – Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso 145, 147, 499, 648, 688, 689, 710 ir 713* straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos *civilinio kodekso 6.927* straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. *IX-2112 63, 102 ir 106* straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. *I-1336 21* straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo Nr. *IX-218 7 ir 8* straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso 145, 147, 499, 648, 688, 689, 710 ir 713* straipsnių pakeitimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymo Nr. *VIII-1375 10* straipsnio pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas, ir buvo įtvirtintas teisinis reguliavimas, nustatytas *CPK 689* straipsnyje (2014 m. gruodžio 16 d. įstatymo Nr. XII-1452 redakcija) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 29 d. nutarties civilinėje byloje Nr. *3K-3-486-690/2017 24* punktą; kt.).

31. Taigi, kaip teisingai kasaciniame skunde nurodo pareiškėja, *PLAIS* yra įdiegta, be kita ko, proporcingai visų išieškotojų teisių apsaugai garantuoti. Tačiau vien aplinkybė, kad pareiškėja lėšas nurašė per *PLAIS*, pati savaime nereiškia, kad šiuo atveju paskirstant išieškotas lėšas nebuvo pažeista *CPK 754* straipsnio 5 dalis.

32. *PLAIS* garantuoja proporcingą visų išieškotojų teisių apsaugą, skolininkui neturint reikiamų finansinių išteklių visiems įsipareigojimams padengti, tuo atveju, jeigu nurašymo nurodymus į vieno skolininko kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje esančią sąskaitą (sąskaitas) pateikia keli nurodymų teikėjai. Tokiu atveju skolininko sąskaitoje (sąskaitose) esančios lėšos, jeigu jų neužtenka visiems nurašymo nurodymams patenkinti, proporcingai paskirstomos pervedant jas į nurodymų teikėjų nurodytas sąskaitas (*CPK 689* straipsnio 5, 6 dalys, *PLAIS* nuostatų 10.4, 11.1, 11.2, 11.9.2 punktai).

33. Tačiau tuo atveju, jeigu skolininkas turi keletą kreditorių (išieškotojų), tačiau tik vienas jų ar jo atstovas, kaip nurodymo teikėjas, pateikia nurašymo nurodymą per PLAIS, tai PLAIS pati savaime išieškotų lėšų nepaskirstys kitiems išieškotojams, nepateikusiems nurašymo nurodymo.

34. Minėta, nagrinėjamu atveju lėšos buvo išieškotos ne tiesiogiai iš skolininkės UAB „Matuizų plytinė“, o iš jos skolininkės UAB „Jumps“. Taigi antstolis neturėjo galimybės pateikti nurašymo nurodymo išieškoti lėšas tiesiogiai iš UAB „Jumps“ kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje esančios sąskaitos (sąskaitų) per PLAIS (žr. šios nutarties 21 punktą). Tuo tarpu pareiškėja tokią teisę turėjo (žr. šios nutarties 22 punktą). Taigi PLAIS esant pateiktam tik vienam nurašymo nurodymui, ši sistema, neturėdama informacijos apie kitus vykdomus išieškojimus, negalėjo proporcingai paskirstyti išieškotų lėšų, o jos buvo tiesiogiai pervestos į pareiškėjos nurodytą sąskaitą. Taigi šiuo atveju pareiškėja, kuriai buvo žinoma apie antstolio 2018 m. rugpjūčio 16 d. ir 2018 m. rugsėjo 5 d. patvarkymus areštuoti UAB „Matuizų plytinė“, t. y. kad išieškojimą iš tos pačios skolininkės vykdo ir antstolis, privalėjo užtikrinti tinkamą CPK 754 straipsnio 5 dalies reikalavimų įgyvendinimą.

35. Teisėjų kolegija pažymi, kad tuo atveju, kai išieškojimą iš vieno skolininko vykdo tiek antstolis vykdomojoje byloje, tiek kita valstybės institucija, turinti teisę nurašyti skolininko lėšas tiesiogiai per PLAIS sistemą, išieškotos lėšos visais atvejais kreditoriams turi būti paskirstomos CPK 754 straipsnyje nustatyta tvarka, jos (lėšos) negali atitekti tik vienam iš išieškotojų. Tokia išvada darytina tiek iš minėtų teisės normų sisteminės analizės, tiek iš vykdymo proceso tikslo – kuo greičiau ir ekonomiškiau įstatymų nustatyta tvarka užtikrinti realų vykdomojo dokumento įvykdymą, nepažeidžiant vykdymo proceso šalių teisių, pareigų ir teisėtų interesų pusiausvyros; operatyviai (efektyviai ir per protingą laiką), laikantis CPK nustatytų terminų, realizuoti skolininko turtą, siekiant padengti kreditorių reikalavimus. Atsižvelgiant į imperatyvų vykdymo proceso reglamentavimą, antstoliui valstybės suteikiamus įgaliojimus, darytina išvada, kad pagrindinis (generalinis) vykdymas (nagrinėjamu atveju skolos išieškojimas) yra atliekamas per antstolį. Kitų valstybės institucijų tiesiogiai per PLAIS vykdomas išieškojimas yra tik alternatyvus, supaprastintas vykdymo būdas, t. y. įvairių mokestinių (nagrinėjamu atveju socialinio draudimo įmokų) nepriemokų išieškojimas nesikreipiant į antstolį.

36. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pareiškėja turėtų teisę visas per PLAIS išieškotas lėšas pasilikti sau tik tuo atveju, jeigu iš skolininkės turto nebūtų prasidėjęs priverstinis vykdymo procesas vykdomojoje byloje. Kadangi CPK 754 straipsnis pareiškėjos neišskiria iš kitų kreditorių eilės (žr. šios nutarties 24 punktą), tai jos reikalavimai tenkintini kartu su kitais trečios eilės kreditorių reikalavimais, o kai lėšų visiems reikalavimams patenkinti nėra pakankamai, – CPK 754 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka. Be to, minėta, VSDJ 20 straipsnio 1 dalies 1 punkte taip pat tiesiogiai įtvirtinta, kad per PLAIS išieškotos lėšos turi būti paskirstomos CPK 754 straipsnyje nustatyta tvarka. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pareiškėja, kaip kreditorė, išieškotoja, prasidėjęs vykdymo procesui ir jo metu neturi prioriteto prieš kitus kreditorius.

37. Dėl pareiškėjos argumentų, kad antstolis neturi teisės duoti jai privalomų nurodymų, nes pareiškėja nėra vykdymo proceso dalyvė, teisėjų kolegija pažymi, kad, remiantis CPK 633 straipsnio 2 dalimi, pareiškėja laikytina suinteresuotu asmeniu vykdymo procese, o antstolio pareiga – siekti kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo. Be to, remiantis CPK 585 straipsnio 1 dalimi, atitinkami antstolio reikalavimai yra privalomi visiems asmenims. Taigi antstolis, nustatęs, kad skolininkės lėšos buvo nurašytos (išmokėtos) nesilaikant CPK 754 straipsnyje įtvirtintų reikalavimų, turėjo teisę priimti ginčijamus patvarkymus įpareigodamas pareiškėją pervesti išieškotas lėšas į antstolio depozitinę sąskaitą.

38. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo panaikinti ar pakeisti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso* 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Palikti Vilniaus apygardos teismo 2019 m. liepos 4 d. nutartį nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukavinienė

Janina Januškienė

Donatas Šernas

Paminėta tekste:**Bylos:**

3K-3-341/2007 Dėl antstolio D. S. veiksmy

3K-7-277/2008 Dėl antstolio veiksmy

3K-3-486-690/2017 Dėl antstolės S. S. veiksmy

3K-3-201-611/2019 Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą bylose pagal antstolio pareiškimus dėl baudų skyrimo CPK VI d. nustatytais atvejais, aiškinimo ir taikymo

3K-3-62-313/2020 Dėl antstolio E. S. veiksmy, suinteresuoti asmenys uždarnosios akcinės bendrovės „Jumps“, „Baltic oil“, „Kentek Lietuva“, „Matuizų plytinė“, „Tetas“, akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva

Teisės aktai:

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Šeštoji knyga. Prievolių teisė

6.927 str. Banko sąskaitos sutarties nutraukimas

6.930-1 str. Atsiskaitymų grynaisiais ir negrynaisiais pinigais eiliškumas

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas

20 str. Socialinio draudimo įmokų, delspinigių, palūkanų ir baudų priverstinio išieškojimo būdai

40 str. Fondo administravimo įstaigų teisės

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas

63 str. Nurodymo dėl mokesstinės nepriemokos nurašymo iš asmens sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje vykdymas

102 str. Nurodymas kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nutraukti pinigų išdavimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų)

106 str. Mokesstinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

1 str. Civilinio proceso įstatymai

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

145 str. Laikinių apsaugos priemonių rūšys, jų taikymas ir atsakomybė už teismo nustatytus draudimus

147 str. Prašymų, susijusių su laikinosiomis apsaugos priemonėmis, nagrinėjimas

176 str. Įrodinėjimas

177 str. Įrodymai

178 str. Įrodinėjimo pareiga

331 str. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) turinys ir įsiteisėjimas

346 str. Įsiteisėjusių teismo sprendimų, nutarčių peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindai

359 str. Kasacinio teismo teisės

362 str. Kasacinio teismo nutarties įsiteisėjimas ir privalomumas

499 str. Pareiškimo dėl globėjo ar rūpintojo skyrimo turinys

583 str. Vykdomo proceso teisinis reglamentavimas

585 str. Antstolio reikalavimų privalomumas

633 str. Vykdomo proceso šalys ir suinteresuoti asmenys

634 str. Antstolio atliekami procesiniai veiksmai

648 str. Vykdomojo dokumento turinys

664 str. Išieškojimo iš skolininko fizinio asmens turto eilė

688 str. Išieškojimo nukreipimas į skolininko pinigų sumas ir kitokį turtą, esančius pas kitus asmenis

689 str. Disponavimo pinigėmis lėšomis, esančiomis kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje (sąskaitose), apribojimas ir išieškojimas iš tokioje sąskaitoje (sąskaitose) laikomų piniginių lėšų
710 str. Dalyvavimo varžytynėse sąlygos
713 str. Bendroji varžytynių tvarka
749 str. Išieškojimo iš skolininko turtinių teisių tvarka
754 str. Reikalavimų patenkinimo eilė
Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso patvirtinimo“
145 str. Bylos perdavimas užsienio valstybės teismui
147 str. Ieškininio pareiškimo, kurį paduoda prokuroras kitų asmenų teisėms ir interesams ginti, turinys
499 str.
Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas
7 str. Įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimas teisme
8 str. Restruktūrizuojamos įmonės įsipareigojimai ir įsipareigojimų restruktūrizuojamai įmonei vykdymas
Dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2009 m. sausio 21 d. įsakymo Nr. V-32 „Dėl Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisyklių patvirtinimo" papildymo
Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymas
10 str. Turto arešto aktų išregistravimas
Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas
2 str. Antstolis
3 str. Antstolių veiklos principai
21 str. Antstolio funkcijos ir kita veikla
Dėl Piniginių lėšų apribojimų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo
Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas
21 str.